

מילים מארון הבגדים

כשאדם וחוה מגלים בגן עדן כי עירומים הם, הם מתביישים, תופרים עלה תאנה ועושים להם חגורות. ואמנם הכיסוי וההסתרה – הסתרת הגוף – הם העומדים בבסיס הלבוש. כך כמובן עולה מן המילה הנרדפת ללבוש – **כְּסוּת**, מן השורש כס"י (הכסות מכסה את הגוף), וכך אפשר שמעלה גם הקשר הלשוני בין **בָּגָד** לבגידה: הבוגד מנסה להסתיר את מעשיו כפי שהבגד מכסה על הגוף, ובלשון המקרא **בָּגַד** הוא גם 'מעשה בגידה': "מדוע דָּרַךְ רְשָׁעִים צִלְחָה, שָׁלוּ [כלומר היו שלווים] כָּל בְּגָדֵי בָּגָד" (ירמיהו יב, א). כך גם מובן הקשר בין **מַעִיל** ל**מַעִילָה** או **למעיל**.

אם אדם מתהדר בכבוד שאינו ראוי לו, אומרים עליו שהוא לובש **אֶצְטֵלָה** לא לו. **אֶצְטֵלָה** היא מעין גלימה או אדרת, והיא נשאלה לעברית של לשון חכמים מן היוונית. גם כשאדם עושה מעשה לא טוב ומנסה לשוות לו מראה תמים, נאמר עליו שהוא עושה את מעשיו **באצטלה** אחרת. דרך אחרת לומר זאת היא שהאיש עשה את מעשיו **במסווה** של פעולה תמימה, שהרי גם **מִסְוָה** (מן השורש סו"י) הוא סוג של כיסוי – משה כיסה במסווה את פניו בךדתו מהר סיני עם לוחות הברית משום שקרן עור פניו ובני ישראל יָרְאוּ מפניו (שמות לד, כט–לה). מן השורש הזה יש לנו בעברית החדשה הפועל **הסווה** והמילה **הסוואה**, ובלשון המקרא מזדמנת ממנו

בברכת יעקב ליהודה המילה **סוּת** (בראשית מט, יא). גם מילה זו נרדפת ללבוש כפי שמעלה התקבולת: "כִּפְסֵי בִינֵי לְבָשׁוּ וּבָדָם עֲנָבִים סוּתֵהּ". בעברית החדשה בחרו הבוטנאים במילה **סוּת** לציון קליפת העץ, שהיא מעין לבוש העץ.

פועלי הלבשה ופריטי הלבוש משמשים בעברית גם בהשאלה: כפי שאדם יכול לעטות בגד או שריון, הוא גם יכול ללבוש תכונות מתכונות שונות: "צִדְקָה לְבָשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי, כְּמַעִיל וְצִנִּיף מְשַׁפְּטִי" אומר איוב (כט, יד), ועל אשת החיל נאמר "עוֹזֵה וְהִדָּר לְבוּשָׁה" (משלי לא, כה). גם ירושלים יכולה ללבוש לבוש מושאל: "עוֹרֵי עוֹרֵי לְבָשִׁי עֲזָב צִיּוֹן, לְבָשִׁי בְּגָדֵי תַפְאָרֶתָךְ יְרוּשָׁלַם עִיר הַקִּדְשִׁי" (ישעיהו נב, א). ועל האל נאמר: "ה' מֶלֶךְ גָּאוֹת לְבָשׁ לְבָשׁ ה' עֵז הַתְּאֲזָר" (תהלים צג, א).

במובאה האחרונה מזדמן לנו הפועל **התאזר** הקשור אל **אָזוּר**. במקור **אָזוּר** הוא חגורה, וברור גלגול המשמעות מחגורה לרצועת אדמה בימינו (השוו לצירוף 'רצועת הביטחון'; בספרות ימי הביניים אָזוּר משמש בהקשר של גלגל המזלות). כשם שחוגרים חגורה, אוזרים אָזוּר: אליהו הנביא מתואר כ"אִישׁ בְּעַל שַׁעַר וְאָזוּר עוֹר אָזוּר בְּמַתְנֵיוֹ" (מלכים א כב, ח), ומכאן שבהשאלה אפשר לְאָזוּר חֵיל (כלומר כוח, עוז, גבורה; שמואל א ב, ד) או שְׂמֵחָה (תהלים ל, יב) כפי שאפשר לחגור גֵיל (תהלים סה, יג). בימינו נוהגים לְאָזוּר אומץ, ומי שנאלץ לחכות זמן רב צריך להתאזר באורך רוח או בסבלנות.